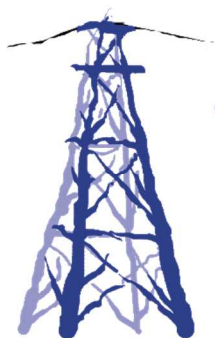

TOIMINTAKERTOMUS 2017 VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2017

TORNIONLAAKSON MAAKUNTAMUSEO
TORNEDALENS MUSEUM

Sisälllys

YLEISTÄ.....	2
RAJANYLINEN MUSEOHALLINTO.....	2
HENKILÖSTÖ	3
KOKOELMAT	3
Esinekokoelmat.....	4
Valokuva- ja arkistokokoelmat.....	4
NÄYTTELYTOIMINTA.....	5
Vaihtuvat näyttelyt.....	6
TAPAHTUMAT JA RYHMIEN VIERAILUT	7
Tapahtumat	7
Ryhmiän vierailut	8
MUUTA TOIMINTAA.....	9
SUOMI 100.....	9
MAAKUNNALLINEN NEUVONTA- JA KULTTUURIYMPÄRISTÖTYÖ	10
TYÖRYHMÄT JA HANKKEET.....	13
MARKKINOINTI JA TIEDOTTAMINEN	14

Innehåll

ALLMÄNT	16
DEN GRÄNSÖVERSKRIDANDE MUSEISTYRELSEN	16
PERSONAL.....	17
SAMLINGAR	17
Föremålssamlingar	18
Foto- och arkivsamlingarna.....	18
UTSTÄLLNINGSVERKSAMHETEN	19
De tillfälliga utställningarna	20
EVENEMANG OCH GRUPPBESÖK	21
Evenemang	21
Gruppbesök.....	22
ÖVRIG VERKSAMHET	23
FINLAND 100.....	23
LANDSKAPLIGT RÅDGIVNINGSGRUPP- OCH KULTURMILJÖARBETE.....	24
ARBETSGRUPPER OCH PROJEKT.....	28
MARKNADSFÖRING OCH INFORMATION	29

TORNIONLAAKSON MAAKUNTAMUSEO – TORNEDALENS MUSEUM

TOIMINTAKERTOMUS 2017

YLEISTÄ

Tornionlaakson maakuntamuseo on maakunnallinen keskusmuseo, jonka toiminta-alue käsittää Tornionlaakson kunnat Simosta Muonioon ja Haaparannan kaupungin. Kaupunkien välinen museoyhteistyösopimus tuli voimaan vuoden 2014 alusta. Vuonna 1914 perustettu kulttuurihistoriallinen museo kunnallistettiin 1975 ja kuusi vuotta myöhemmin Suomen opetusministeriö nimesi museon Länsipohjan maakuntamuseoksi.

Vuosi 2017 oli Tornionlaakson maakuntamuseon 103. toimintavuosi. Museo toimi alkuvuoden Tornion kaupungin kulttuuri- ja nuorisolautakunnan alaisuudessa ja kesäkuusta lähtien elämänlaatulautakunnan alaisuudessa. Lautakunta kokoontui vuoden 2017 aikana 6 kertaa. Vuoden 2014 alussa perustettu rajanylinen johtokunta vastaa Tornionlaakson maakuntamuseon – Tornedalens museumin kehittamisestä.

Museon julkissivu ja kuva perusnäyttelystä.

RAJANYLINEN MUSEOHALLINTO

Tornionlaakson maakuntamuseo on maailman ainoa rajanylinen, kahden maan yhteinen museo. Haaparannan ja Tornion kaupunkien yhteistyösopimukseen sisältyi päätös, jonka mukaan museolle perustettiin museujohtokunta, jossa jäseniä on sekä Tornionista (3) että Haaparannalta (2). Puheenjohtaja on Tornionista ja varapuheenjohtaja Haaparannalta. Johtokunta kokoontui neljä kertaa. Jäseninä olivat alkuvuoden Tornionista Kirsti Aho pj., Jari Hannuniemi ja Mauri Laakso sekä kunnallisvaalien jälkeen Raimo Ahokas pj., Heikki Kärki ja Arja Karhu. Haaparannalta johtokunnan jäseninä olivat Bengt Westman vpj. ja Niklas Olsson. Lisäksi kokouksiin osallistuivat Tornion sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona ja Haaparannan hallintopäällikkö (förvaltningschef) Arja Martinviita. Museon henkilökunnasta olivat mukana vt. museonjohtaja Minna Heljala esittelijänä ja museolehtorin sijainen Adam Huuva sekä 1.9. lähtien museolehtori Linda Vuollo sihteereinä.

HENKILÖSTÖ

Museolla oli henkilötyövuosina laskettuna yhteensä 9 museotyöntekijää. Museon pitkäaikainen toimistosihteri Merja Pohjanen siirtyi varhennetulle eläkkeelle 1.9. alkaen.

Näyttelyn rakentamista.

Henkilöstöön ovat kuuluneet: vt. museonjohtaja FM Minna Heljala, toimistosihteri Merja Pohjanen (50 %) 31.8. asti. 1.9. lähtien toimistosihterinä aloitti Outi Johansson 100% työsuhteella. Lisäksi museolla työskenteli vs. maakuntamuseotutkija FM Teija Ylimartimo, vs. amanuenssi Huk Saija Pietiläinen ja 1.12. lähtien hänen äitiyslomasijaisenaan FM Johanna Latvamäki, arkistonhoitaja FM Riikka Pyykkö, museolehtorin äitiyslomasijaisena (2.1.-31.8.) Adam Huuva ja 1.9.-31.12. museolehtorina FM

Linda Vuollo, opas-valvoja Leena Ylitalo ja nuorempi ammattimies Mikko Saarenpää (34%) sekä lisäksi teknistä työvoimaa. Liikuntapuolelta saimme uimahallin korjaustöiden ajaksi lainaan opas-valvojaksi Sirkka Mäkelän elokuun alusta lähtien.

Anna-Kaisa Kärkkäinen oli työllistämistuella arkistoalan työharjoittelussa yhteensä 8 kuukautta. Lapin ammattiopistosta ja Lapin ammattikorkeakoulusta oli museolla yhteensä 3 henkilöä eripituisissa työharjoitteluissa yhteensä 8 kk. Lisäksi museolla oli kesäaikana yksi harjoittelija ja työllistämistuella avoinnapidossa yksi henkilö 2 kk.

KOKOELMAT

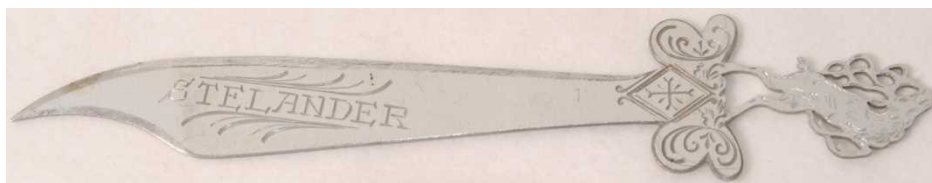
Kokoelmatyössä valmisteltiin kokoelmanhallintajärjestelmän vaihtoa aloittamalla WebMusketiin syötettyjen luettelointitietojen tarkastus- ja yhtenäistämistyö. Tavoitteeksi oli asetettu, että museo lähtisi mukaan uuteen Kookos-kokoelmahallintajärjestelmään. Kookos-kokoelmanhallinta koostuu MuseumPlusRIA-kokoelmahallintajärjestelmästä, Devnet Oy:n tarjoamasta varmennetusta palvelintilasta digitaalisten aineistojen tallentamiseen ja Suomen Museoliiton Kookos-tiimin tarjoamasta järjestelmätuesta ja koulutuksesta. MuseumPlusRIAn valtakunnallinen käyttöönotto viivästyi, mistä johtuen Tornionlaakson maakuntamuseon huhtikuussa jättämään tarjouspyyntöön saatiin vastaus myöhään syksyllä. Tällöin ilmeni, että järjestelmään siirtyminen tulee olemaan ennakoitua monimutkaisempi prosessi ja hintataso oli noussut huomattavasti aikaisemmin annetuista tiedoista. Hanke jäädytettiin ja Tornio jää toistaiseksi seuraamaan tilannetta.

Maakuntamuseo ilmoittautui helmikuussa 2016 Finnan liittymisprosessiin. Finna on Suomen kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteinen hakuportaali. Ensimmäiseksi aineistoeräksi valittiin 75 valokuvaa ja 45 esinettä, joista pääosa on esillä myös museon perusnäyttelyssä. Tietoteknisiä muutoksia WebMusketi-järjestelmään ja palvelimille on tehty Tornion kaupungin tietohallinnossa. Aineiston haravointia Kansalliskirjaston testitietokantaan ei saatu useasta yrityksestä huolimatta toteutettua vuoden 2017 aikana.

Tämä johtui Tornion kaupungin tietojärjestelmien suojauksista ja Kansalliskirjaston aikatauluista. Valmistelutyöt jatkuvat vuoden 2018 aikana.

Esinekokoelmat

Tornionlaakson maakuntamuseon kokoelmia hallittiin vuonna 2017 kokoelmapoliittisen ohjelman pohjalta. Kokoelmatyön painopiste on ollut perusnäyttelyssä olevien esineiden siirtämisessä WebMusketti-luettelointiohjelmaan. Museon esinekokoelmaa on hyödynnetty tehokkaasti omissa näyttelytuotannoissa. Esimerkiksi vaihtuvanäyttely Hyökkäys ja itsenäisyytemme symbolit pohjautui täysin omiin esine- ja arkistokokoelmiin. Esineisiin liittyviä asiantuntijapalveluja annettiin yhteensä 57.

Museolle lahjoitettiin muun muassa partiolaisten esineitä. Pohjan Tytöt ja Sissit ry:n lahjoitus sisälsi esimerkiksi partiolippuja

vuosilta 1917 ja 1918. Lisäksi museo sai kattavan lahjoituksen kaivertaja Reino Stelanderin kupari-, alpakka- ja hopeatöitä sekä työkaluja. Museon hankinnat painottuivat Suomen itsenäistymisen juhlavuoteen ja kokoelmiin ostettiin esimerkiksi Suomi 100 juhlaraha. Kokoelma karttui vuoden 2017 aikana 199 esineellä. Esinekokoelmien kokonaismäärä oli 19 455 tallennetta. Kokoelmapoistoja ei tehty.

Tornionlaakson maakuntamuseon esinekokoelmista on luetteloitu sähköiseen kokoelmahallintajärjestelmään 6406 objektia. Alatornion pitäjänmuseon objekteista sähköisessä järjestelmässä on 873 esinettä. Torniolaakson esinekokoelman objekteista on digitoitu 5848 ja Alatornion kokoelmista 862 esinettä. Kulttuurihistoriallisen esinekokoelman objekteja ei ole vielä julkaistu verkossa. Museossa valmistellaan Finna-hakupalveluun siirtymistä.

Museo oli jäsenenä ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkosto TAKOssa. Tornio kuuluu pooli 2:en, jonka tallennusalue on Yksilö, yhteisö ja julkinen elämä. Amanuenssi osallistui TAKO:n kevätseminaariin paikan päällä Helsingissä. Poolikokouksia pidettiin kuluneena vuonna kaksi seminaarien yhteydessä. Museo on jatkanut tallennusvastuuseensa kuuluvan valtakunnanrajanylisen esinekokoelman kartuttamista ja sai kokoelmiinsa muun muassa ruotsalaisen lottapuvun ja pääähineen. Amanuenssi osallistui lisäksi maakunnallisten museoiden kokoelmavastaavien yhteistyöryhmän (KOVA MAAKUMU) toimintaan.

Kokkokankaalla olevaan suuresineiden varastoon keskityttiin kesätyövoiman avustuksella. Varastoa järjestettiin, siivottiin ja sen paloturvallisuuteen kiinnitettiin erityishuomiota mm. uusimalla kaikki rakennuksen sähköpatterit.

Valokuva- ja arkistokokoelmat

Kuvakokoelmien kokonaismäärä on noin 89 300 kappaletta, joista WebMuskettiin on luetteloitu 10 198 kappaletta. Vuoden 2017 aikana luettelointia teki perus- ja vaihtuviin näyttelyihin ja jäljennetilauksia varten digitoituja valokuvia. Kuvaluettelointia teki arkistonhoitaja opas-valvojan keskittyessä kokoelmahallintajärjestelmän vaihtoon liittyvään luettelointitietojen tarkastus- ja yhtenäistämistyöhön.

Valokuvakokoelmaan otettiin 9 eri lahjoitusta ja vuoden kartunta oli 392 valokuvaa, negatiivia ja digitaalista rerokopiota. Reino Kainulaisen negatiivikokoelman inventointityö on aloitettu tarkistamalla mustavalkoisten negatiivien luettelot 1950–1980-luvulta, tätä työtä ja negatiivien kuntokartoitusta jatketaan vuoden 2018 aikana.

SMA Mineral käytti museon arkistoaineistoa juhla-julkasussaan Kalkkimaas . Sata vuotta kaivostoimintaa Torniossa.

Arkistokokoelmatyössä pääpaino oli yksityisarkistojen järjestämistyössä. Työllistämistuella työllistettiin huhti-joulukuuksi 2017 osa-aikainen arkistoharjoittelija, joka työskenteli arkistonhoitajan ohjauksessa arkistoaineistojen järjestämis- ja luettelointitehtävissä.

Kirjastoarkistokokoelmaan kuuluvien arkistoaineistojen järjestelytyöt saatiin valmiiksi, kokoelmaan sisältyviä henkilö- ja yhdistysarkistoja järjestettiin ja luettelointiin 28 kappaletta (yhteensä 0,86 hyllymetriä). Kotiseutuarkistossa järjestettyjä yhdistys- ja henkilöarkistoja on kaikkiaan 130 kappaletta ja sen kokonaislaajuus on 46,45 hm. Vuoden 2017 aikana järjestettiin ja luettelointiin 7 arkistoa (yhteensä 1,11 hyllymetriä).

Arkistokokoelmiin otettiin 21 eri lahjoitusta, kotiseutuarkiston osalta kartunta oli kaikkiaan 3,90 hyllymetriä. Määrällisesti laajimmat lahjoitukset olivat Suomen Kalottiyhdistys ry:n arkisto sekä lisäykset Tornion Vapaaehtoisen Palokunnan ja partiolippukunta Pohjan Tytöt ja Sissit ry:n arkistoihin. Kokoelmiin saatiin myös Haaparannalla ja Pohjois-Ruotsissa kultasepän liikkeissä työskennelleen hopeakaivertaja Reino Stelanderin

arkistoa, joka sisältää erityisesti lapinhopean kaiverrusmalli- ja suunnitelmapiirustuksia 1940–1970-luvuilta.

Arkistokokoelmiin liittyviä asiantuntijapalveluita annettiin yhteensä 103 kappaletta, joista asiakaskäyntejä oli 37 kappaletta. Valokuvajäljennetilauksien määrä kasvoi, tilauksia oli yhteensä 47 kappaletta ja kuvajäljenteitä toimitettiin 83 kappaletta.

Arkistonhoitajan osallistui 20.–21.11. Valtakunnallisille kuva-arkistopäiville ja TAKO:n sekä Finnan webinaareihin useampaan kertaan vuoden aikana.

NÄYTTELYTOIMINTA

Museo oli avoinna koko vuoden ja näyttelyihin tutustui 7303 museovierasta. Museo oli avoinna ti–to 11.00–18.00 ja pe–su 11.00–15.00. Pääsymaksut olivat aikuisilta 5 euroa ja alle 18-vuotiaat pääsivät museoon ilmaiseksi. Tornionlaakson maakuntamuseo on museokorttimuseo.

Vaihtuvat näyttelyt

Suomen satavuotisjuhla otettiin huomioon koko vuoden näyttely- ja tapahtumatoiminnassa. Näyttelyistä kaksi oli museon omaa tuotantoa ja kolme yhteistuotantoa.

Näyttelyt *Laakso* . *Dalen* ja *Ole valmis! Pohjan Tytöt ja Sissit 100 vuotta*

Mämmiä ja surströmmingiä

14.12.2016 – 5.3.2017

Mikä on suomalaista? Mikä on ruotsalaista? Oma tuotantoa.

Kalevala Koru. Suomi100

23.2.–5.3.2017

Pienoisnäyttely. Yhteistyössä Tornion Kalevalaiset Naiset ry.

Rajalla. Suomi100

16.3–4.6.2017

Itsenäisyyden ajan taitekohtia rajalla. Valokuvanäyttely omaa tuotantoa.

Luento

”Itsenäisyyden ajan käännekohtia Suomen läntisellä rajalla” Minna Heljala

Arvet. Suomi100

15.6.–13.8.2017

Ruotsinsuomalaisista kertova kiertonäyttely.

Tuottaja: Ruotsinsuomalaisten arkisto – Sverigefinländarnas arkiv

Näyttelyn toteutukseen osallistui myös Haaparannalla toimiva kielikoulu.

Ole valmis! Pohjan Tytöt ja Sissit 100 vuotta

2.9.–24.9.2017

Yhteistyössä Tornion partiolaisten kanssa.

Työpaja koululaisille

Solmutyöpaja järjestettiin yhdessä Tornion partiolaisten kanssa.

LAAKSO – DALEN

6.10-19.11.2017

Valokuvaaja Kenneth Mikon tuottama valokuvanäyttely.

Hyökkäys ja itsenäisyytemme symbolit. Suomi100

5.12.2017–21.1.2018

Omaa tuotantoa.

Työpaja koululaisille

Työpajassa suunniteltiin oma vaakuna.

Maakuntamuseo tuottama näyttely ”Tornio ja Haaparanta ensimmäisen maailmansodan solmukohtia” oli lainassa Haaparannan kirjastolla 13.12.2017–5.1.2018.

TAPAHTUMAT JA RYHMIEN VIERAILUT

Museolla järjestettiin vuoden aikana 22 tapahtumaa, joista suurin osa oli lapsille ja perheille suunnattuja. Suurimmat tapahtumat olivat Halloween-tapahtuma Kauhukartano ja Joulupolku, jotka järjestettiin yhteistyössä Aineen taidemuseon ja Tornion kaupunginkirjaston kanssa. Lisäksi museolla järjestettiin koululaistyöpajoja ja -opastuksia, luentoja ja Suomi100-temaan liittyen valo- ja kuvaesitys *Valoa rajalla* 28.2. ja itsenäisyyspäivän aattona. Museoon oli ilmainen sisäänpääsy muun muassa loppiaisena 6.1. sekä kansainvälisenä museopäivänä 18.5. Kaikkiaan ilmaispäiviä oli vuoden aikana yhdeksän.

Koiramäkikierros

Tapahtumat

Museolehtori luki **hihtolomaviikolla** meänkielisiä satuja perusnäyttelyn lastennurkkauksessa.

13.5. oli **Kulttuurikartanon Kevätkirmaus** yhdessä Tornion kaupunginkirjaston ja Aineen taidemuseon kanssa. Museoon oli ilmainen sisäänpääsy ja pihalla keppihevostilpailua.

Toukokuussa **Tornio-viikolla** järjestettiin yhteistyössä Tornion kaupunginkirjaston kanssa alle kouluikäisille suunnattu **Koiramäkikierros**, jossa tutustuttiin elämään ennen vanhaan Koirämäki-kirjoista tutun kuvituksen avulla. Oppaat olivat pukeutuneet tyylinmukaisiin roolivaatteisiin.

Halloween-tapahtuma, **Kauhukartano**, järjestettiin 1.11. klo 17–19 yhdessä kirjaston ja Aineen taidemuseon kanssa. Sisäänpääsy oli ilmainen tapahtuman ajan. Tapahtuman kohderyhmänä olivat alakouluikäiset ja perheet. Museolehtori veti neljä 15 minuutin mittaista kummitusjuttukierrosta museon näyttelytilassa. Hän oli pukeutunut haamuksi 1910-luvun asussa ja kierroksella käytettiin myös muuta rekvisiittaa. Museon aulassa oli jalkapuut, joissa sai kuvauttaa itsensä. Aulassa oli myös esillä vitriinissä aitoja vanhoja kahleita museon kokoelmasta. Tapahtuman aikana museossa kävi 300 henkeä.

Museon tekemä tontun jouluihin näyteikkuna.

sabluunaa. Joulupaperin askarteli 49 lasta. Tiernapojat esiintyivät museon aulassa. Maakuntamuseo somisti Kulttuurikartanon jouluikkunaan tontun työpajan. Tapahtumaan osallistui 605 henkeä.

Museon joulu avattiin 25.11. Museolla jaettiin Tornionlaakson neuvoston lahjoittamia Tornionlaakson historia 1 -kirjoja 200 ensimmäiselle kävijälle ja museokaupassa oli outlet-myyntiä. Lisäksi näyttelysalin pirttiin katettiin joulukattaus, lastennurkkaukseen luotiin jouluihin ilme, perusnäyttelyn pyörä-vitriiniin vaihdettiin talviseen ulkoiluun liittyvää esineistöä ja kurkistusluukkuihin kätettiin jouluisia tavaroita.

Luantaina 9.12. järjestettiin **Joulupolku**-tapahtuma Tornion kirjaston, Aineen taidemuseon ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Museo tarjosi koko perheen työpajan, jossa sai painaa oman joulupaperin sabluunalla maalaten, valittavana oli kaksi erilaista

Ryhmien vierailut

Tornionlaakson maakuntamuseo teki yhteistyötä Tornion ja Haaparannan yhteisen Kielikoulun kanssa **Arvet**-näyttelyn (23.5.–13.8.2017) yhteydessä. Näyttely käsitteli ruotsinsuomalaisuutta. Oppilaat tekivät näyttelyyn osion haastatteleamalla videolla ruotsinsuomalaisia Haaparannalla sekä piirtämällä omia mielikuviaan suomalaisuudesta. Kielikoulu järjesti avajaisiin ohjelman ja tarjoilun.

Haaparannan 2., 5. ja 7. luokan oppilaat tekivät **kulttuuriperintövierailun** Tornionlaakson maakuntamuseoon 18.–24.5. Ryhmille tarjottiin opastettu kierros ruotsiksi. Viikon aikana museossa kävi yhteensä 24 ryhmää, 286 oppilasta ja 30 opettajaa. Koululaisvierailut olivat osa Haaparannan kunnan vuonna 2016 aloittamaa kulttuuriperintöopetusta, jossa eri luokka-asteiden oppilaat vierailevat eri kulttuuriperintökohteissa lukuvuoden aikana.

Haaparannan 4. luokan oppilaat vierailivat 28.–29.8. Ruotsin puolella Kukkolaforssinilla ja 3. luokan oppilaat Saivaaran kivikautisessa kylässä Kärrbäckissä 30.8.–31.8. Museolehtori osallistui kulttuuriperintöviikkoon yhtenä vetäjänä. Viikon aikana Kukkolaforssinilla kävi 124 ja Saivaarassa 66 koululaista.

Tornion koululaisryhmille suunnattu **kulttuuripolkuviikko** järjestettiin nyt neljättä kertaa yhteistyössä Aineen taidemuseon ja Tornion kaupunginkirjaston kanssa 9.–13.10. Kierros kesti puolitoista tuntia ja sen aikana luokat kävivät kaikissa kolmessa kohteessa, n. 25 min kussakin. Ilmeisesti yhteensattumien vuoksi kulttuuripolkuviikon merkeissä museossa kävi vain kolme ryhmää, vaikka aiempina vuosina ryhmiä on ollut parikymmentä.

7-luokkalaisia vaakunatyöpajassa

Ammattiopisto Lappian opiskelijoille TLMM tarjosi opintoalan mukaan valmisteltuja kierroksia museossa ja siihen liittyviä tehtäviä. Lappiasta vieraili museossa 14 ryhmää. Lisäksi museossa oli maahanmuuttajille sovellettuja museokierroksia selkosuomeksi.

Erikoisopastus "Lentonoitja ja kauniita kummituksia"

Vaihtuvien näyttelyiden yhteydessä järjestettiin näyttelyopastuksen yhteyteen **työpajoja koululaisille**. Partiolaisten satavuotisjuhlanäyttelyn yhteydessä pidettiin solmutyöpaja, johon osallistui 20 5-luokkalaista. Vetäjänä oli Laura Kunelius Tornion partiolaisista yhdessä museolehtorin kanssa. *Hyökkäys ja itsenäisytemme symbolit* -näyttelyn vaakunatyöpajaan osallistui yhteensä 179 lasta ja 14 opettajaa.

Syksyn aikana kehitettiin aikuisille suunnattu **erikoisopastus** "Lentonoitja ja kauniita kummituksia", jota voi tilata ryhmille normaaliin opastushintaan. Kierroksella kerrotaan alueen noidista, uskomuksista ja kummitustarinoista.

Opastettuja kierroksia oli vuoden aikana 152, joista koululaisryhmiä oli 117. Museokävijöistä alle 18-vuotiaita oli 2918 henkilöä eli noin 40 % kävijöistä. Asiantuntijapalvelukäyntien kokonaismäärä oli 317.

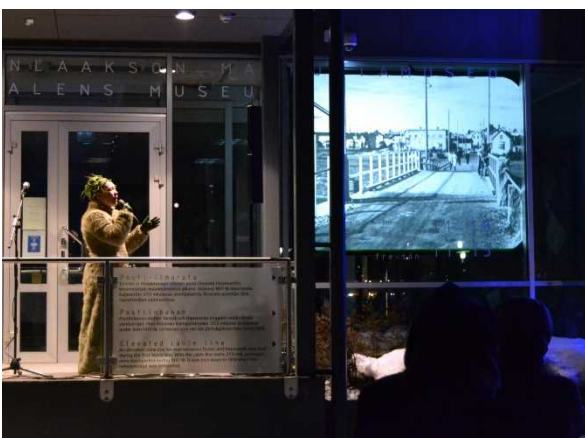
MUUTA TOIMINTAA

Tornionlaakson maakuntamuseo järjesti vuoden aikana kaksi **avointa luentoa** museon tiloissa ja osallistui lisäksi Tornion kansalaisopiston Suomi100-luentosarjan järjestämiseen. Museonjohtaja Minna Heljala piti luennon Raja-näyttelyn avajaisten yhteydessä. Tutkija Curt Persson Luulajan yliopistosta piti yleisöluennon 3.5. Lisäksi vt. museonjohtaja luennoi viisi kertaa museon ulkopuolisissa tilaisuuksissa.

Pohjola Nordenin järjestämiä elokuvia katseltiin kolme kertaa maakuntamuseolla ja museolla oli kolme soitannallista iltaa vuoden aikana.

SUOMI 100

Tornionlaakson maakuntamuseo toteutti Suomen juhluvuoden aikana Suomi100 -hankkeen "Valoa rajalle". Kyseessä oli valo- ja kuvaprojisointi maakuntamuseon ulkoseinään. Hanke sai maakunnallista Lapin Suomi 100 -hankerahoitusta. Ensimmäinen esitys toteutettiin Kalevalanpäivänä 28.2. ja toinen kaupungin virallisilla itsenäisyyspäivän Etkoilla 5.12. Ensimmäisen esityksen yhteydessä heijastettiin valoheittimillä kuvat

Itsenäisyyspäivän Etkot Tornionlaakson maakuntamuseossa. Vasemmalla Meri Nikula, oikealla kaupunginjohtaja Timo Nousiainen avaa näyttelyn.

maakuntamuseon seinään ja esitettiin ensimmäisen kerran Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa toteutettu kuvaesitys suurprojisointina. Toisella esityskerralla valoesitykseen lisättiin vaikuttavuutta sinisellä valolla ja lisäämällä siihen ääniesitys, jonka toteutti Meri Nikula. Esityksen näki yhteensä noin 400 henkeä.

Museo osallistui myös Tornion kaupungin itsenäisyyspäiväjuhlan järjestelyihin sekä tuotti PowerPoint esityksen Tornion koulujen yhteiseen itsenäisyystapahtumaan. Lisäksi museolta oltiin mukana 26.8. Tornion *Sata päivää sataan* -tapahtumassa, joka vietettiin Tornion ja Haaparannan yhteisellä Victoriantorilla.

Vt. museonjohtajan tehtäviin kuului koko juhluvuoden ajan koordinoita Tornion SuomiFinland100 - tapahtumien tiedottamista. Torniossa oli kaikkiaan 65 tapahtumaa juhluvuoden teemalla.

MAAKUNNALLINEN NEUVONTA- JA KULTTUURIYMPÄRISTÖTYÖ

Maakuntamuseon vt. johtaja osallistui 22.3. Opetus- ja kulttuuriministeriön museopoliittista ohjelmaa koskevaan keskustelutilaisuuteen Helsingissä ja museojohtokunta sekä elämänlaatulautakunta käsittelivät maakuntamuseon lausunnon ministeriön laatimasta museopoliittisesta ohjelmasta.

Alueen paikallismuseoista kolme sai Museoviraston harkinnanvaraista avustusta, joiden käyttöä vs. maakuntamuseotutkija ohjasi. Museokokoelmien digitointi jatkui Kolarissa. Tervolassa uusittiin Alakuirin talon huopakate ja Muoniossa tehtiin erilaisia hirsien paikkauksia ja muita pienempiä kunnostustöitä. Päärakennuksen ikkunoiden korjaus tehdään talvella verstaalla ja työ siirtyi siksi vuoden 2018 puolelle. Alatornion pitäjämuseolla viimeisteltiin rakennuksen uusia portaita ja makasiini maalattiin talkoilla. Rakennukseen kunnostukseen myönnettiin harkinnanvaraista avustusta vuonna 2016.

Alakuirin talo Tervolassa.

Maakunnalliset neuvontamatkat

- 2.5. Tornio, Alatornion pitäjämuseo, eteläpäädyn portaiden asennuksen tarkastus
- 3.7. Tornio, Alatornion pitäjämuseo, maalaustalkoot
- 18.7. Pello, tarkastuskäynti kotiseutumuseolla
- 18.7. Kolari, tarkastus ja neuvontakäynti kotiseutumuseolla Sieppijärvellä
- 19.7. Muonio, tarkastus- ja neuvontakäynti kotiseutumuseolla
- 26.7. Kemi, tarkastuskäynti Yli-Jaakheikin savupirtissä
- 26.7. Keminmaa, tarkastus- ja neuvontakäynti Keminmaan kotiseutumuseolla
- 26.7. Keminmaa, tarkastuskäynti Valmarin museolla
- 28.7. Tervola, tarkastus- ja neuvontakäynti kotiseutumuseolla
- 1.8. Ylitornio, neuvontakäynti sekä paikallismuseon työkirjan päivittäminen

Käyntien lisäksi maakunnallista neuvontaa annettiin puhelimitse vuoden ympäri.

Kulttuuriympäristö

Tornionlaakson maakuntamuseolla ei ole sopimusta Museoviraston kanssa viranomaistehtävien hoitamisesta koskien rakennussuojelua tai arkeologista kulttuuriperintöä. Lausuntopyynnöt osoitetaan pääosin Museovirastolle tai ELY-keskukselle. Maakuntamuseotutkija tekee yhteistyötä

Alatornion pitäjänmuseon maalaustalkoot.

kulttuuriympäristökysymyksissä valtion viranomaisten kanssa ja toimi tarvittaessa paikallisena asiantuntijana rakennettua kulttuuriympäristöä koskevissa asioissa. Arkeologista kulttuuriperintöä koskevat ilmoitukset ohjattiin Museoviraston vastaavalle intendentille. Rakennussuojeluun ja korjausrakentamiseen liittyviin kysymyksiin tutkija vastasi tarvittaessa yhdessä vt. museonjohtaja Minna Heljalan kanssa.

Maakuntamuseotutkija toimi Museoviraston myöntämän entistämisavustuksen käytön valvojana Tornion tiilisen asemarakennuksen ja

Simon Vanhan Knihtilän kunnostustöissä. Katselmuksia korjaustyön tiimoilta pidettiin asemalla 12.6. ja 14.9. ja Simossa 17.10. Myös Kotiseutuliitto nimesi maakuntamuseotutkijan Vojakkalan nuorisoseurantalolle myönnetyn seurantalovastuksen valvojaksi. Vojakkalan nuorisoseuralla pidettiin kaksi kokousta 29.3. ja 5.4.

Kulttuuriympäristöön liittyvät neuvonta- ja dokumentointimatkat

- 3.3. Tornio, Porthanin koulun valokuvadokumentointi
- 10.4. Haaparanta, Kukkolaforseen, valokuvadokumentointi
- 20.4. Kemi, Sisäsataman, Meripuiston ja Lumilinnan valokuvadokumentointi
- 5. ja 18.5. Haaparanta-Tornio, Haaparannan tullin, matkakeskuksen ja Rajalla-alueen dokumentointi
- 9.6. Tornio, Kaakamoniemen kalapirtin katon kunnostusneuvonta ja valokuvadokumentointi
- 19.6. Tornio, Nymanin talon valokuvadokumentointi
- 20.6. Tornio, Koivuluoto, Letto, Seminaari, Juhannussaari, rautatiesilta jne. kulttuuriympäristön valokuvadokumentointi
- 20.6. Haaparanta-Tornio, Haaparannan tullin, matkakeskuksen ja Rajalla-alueen dokumentointi
- 1.7. Haaparanta, Kukkolaforseen ja Tornedalens Fiskemuseumin avajaiset, valokuvadokumentointi
- 5.7. Tornio, Kauppakatu, Museoviraston koekaivausten valokuvadokumentointi
- 19.7. Kolari, Äkäsjokisuun entisen kaivosalueen ja asuntoalueen valokuvadokumentointi
- 19.7. Ylitornio, Aavasaksan keisarinmajan valokuvadokumentointi

- 26.7. Kemi, Isohaaran voimalaitosten ja Vallitunsaaren asuinalueen sekä Sauvosaaren ja Sisäsatama-alueen valokuvadokumentointi
- 28.7. Tervola, Uusi-Kujalan pihapiirin valokuvadokumentointi
- 6.9. Tornion, Kukkola Heikkilän Lappli-talon valokuvaus
- 27.9. Tornio, Arpelan nuorisoseuran korjaussuunnitelmat, neuvonta
- 17.10. Tornio, Kukkolankosken ja koskikentän valokuvadokumentointi
- 17.10. Tornio, Tornion energian purkamislupakohteen valokuvadokumentointi
- 17.10. Simo, Vanha Knihtilä tarkastus- ja neuvontamatka
- 26.10. Tornio, Ylipartanen avustus- ja korjausneuvonta
- 21.11. Ylitornio, Haapala avustus- ja korjausneuvonta
- 20.12. Tornio, Trukkilantie, purkamislupakohteen valokuvadokumentointi

Erillisten dokumentointimatkojen lisäksi rakennettua kulttuuriympäristöä on dokumentoitu kaikilla neuvonta- ja tarkastusmatkoilla.

Lausuntoja

- 24.1. Tornion kaupungin rakennusvalvonnalle Tornion voima Oy:n rakennuslupa-asiasta
- 23.5. Kemin historialliselle museolle Kemin Sisäsataman ja Meripuiston asemakaavan muutosluonnoksesta
- 23.8. Kemin kaupungille Kemin Sauvosaaren kaupunginosan korttelin 104 tontin 2 asemakaavan muutosluonnoksesta
- 6.9. Tornion kaupungin rakennusvalvonnalle Alavojakkalan vanhan koulun rakennuslupa-asiasta
- 25.10. Kemin kaupungille Kemin Sauvosaaren kaupunginosan korttelin 106 tonttien 11–13 asemakaavan muutoksesta
- 24.10. Kolarin kunnalle Kolarin Äkäsjoen ranta-asetusluonnoksesta kumoamisesta
- 17.11. Kolarin kunnalle Kolarin Äkäslompolon asemakaavan korttelien 50,59 ja 63 muutosluonnoksesta
- 17.11. Kemin kaupungille Kemin Karihaaran tehdasyhdyskuntaa koskevasta poikkeamislupahakemuksesta
- 17.11. Kolarin kunnalle Kolarin Kirkonkylän korttelin 69 asemakaavan muutosluonnoksesta
- 22.11. ProSiika ry:lle yhdistyksen Pyydä, paista ja nauti oma varrassiikasi -hankesuunnitelmasta
- 15.12. Kemin kaupungille Kemin Pajarinrannan asemakaavan muutoksen valmisteluaineistosta
- 15.12. Kemin kaupungille Kemin Sisäsataman ja Meripuiston asemakaavan muutoksen valmisteluaineistosta

Koulutukset ja museoammatilliset tapaamiset

Vt. museonjohtaja osallistui valtakunnallisille museopäiville 8.-9.5. Raumalla ja European Heritage Congressiin 11.–12.5. Turussa.

Maakuntamuseotutkija osallistui sekä maakuntamuseotutkijoille osoitettuihin koulutustilaisuuksiin ja tapaamisiin sekä rakennettuun kulttuuriympäristöön ja korjausrakentamiseen liittyviin seminaareihin ja tapaamisiin.

- 15.-16.2. Kulttuuriympäristön viranomaispäivät KURVI2017, Kuopio
- 28.3. Lapin Kotiseututoimijoiden maakunnallinen kokous ja keskustelutilaisuus, Rovaniemi
- 17.5. FINNA - Museoiden sektoritapaaminen, webinaari
- 31.5. Museoiden arviointimalli -koulutus, Oulu
- 2.6. Alueellisen museotyön päivä Museovirastossa, Helsinki
- 28.8. Museoviraston avustusuudistus info, livestream
- 30.-31.8. MRL-päivät, Kemi
- 7.9. Laatia luettelointiin – yhtenäistä kokoelmanhallintaa, webinaari
- 21.–22.9. Maakuntamuseotutkijoiden tapaaminen, Turku
- 4.10. FINNA - Museoiden sektoritapaaminen, webinaari
- 10.10. TAKO-syysseminaari, webinaari
- 13.12. Sisarkaupungit Tornio ja Haaparanta toistensa tukena ja resurssina Suomen itsenäisyyden aikana -luento, Tornio

Keväällä järjestettyyn perinteiseen tapaamiseen Museovirastossa oli kutsuttu sekä maakuntamuseoiden että aluetaidemuseoiden maakunnallista työtä tekevät. Aiheina olivat mm. museopoliittinen ohjelma ja kulttuurin rahoitusjärjestelmän uudistaminen, Museoviraston avustusuudistus ja sähköinen hakujärjestelmä.

Maakuntamuseotutkijoiden omat neuvottelupäivät järjestettiin Turussa ja tapaamiseen osallistui 13 maakuntamuseon edustajat. Alueellisten kuulumisten lisäksi kokouksen aiheina olivat seurakuntien keskiaikainen kulttuuriperintö ja Kookos-kokoelmanhallintajärjestelmä. Lisäksi tutustuttiin Varsinais-Suomen maakuntamuseon toimintaan ja sen eri kohteisiin.

TYÖRYHMÄT JA HANKKEET

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vetämän Kulttuuriympäristötoimijoiden verkostoituminen ja yhteistyön vahvistaminen Pohjois-Suomessa -projektin osalta järjestettiin alueellinen tapaaminen Rovaniemellä 1.2. Hankkeen loppuseminaari pidettiin 26.–27.4. Torniossa. Pohjois-Suomen kulttuuriympäristöyhteistyöryhmän ensimmäinen kokous pidettiin 31.8. Kemissä. Tapaamisiin osallistuivat vt. museonjohtaja ja vs. maakuntamuseotutkija. Lisäksi vt. museonjohtaja osallistui kulttuuriympäristön ja maisemahoidon yhteistoimintatyöryhmän kokoukseen Rovaniemellä 27.10.

Ruotsin Norrbottenin lääninhallituksen koordinoiman Ruotsin Struven ketjun kulttuuriperintötyöryhmän kokous (Svenska förvaltningsrådsmötet för världsarvet Struves meridianbåge) pidettiin 6.3.2017 Luulajassa.

Kokoukseen osallistuivat maakuntamuseolta vt. museonjohtaja, vs. museolehtori ja vs. maakuntamuseotutkija.

Vs. maakuntamuseotutkija ja vs. museolehtori osallistuivat Luulajassa 11.4. Region Norrbottenin Kulturplan 2017 koskevaan kokoontumiseen. Tornionlaakson maakuntamuseo huomioitiin hyvin Norrbottenin kulttuurisuunnitelmassa.

Kesäsiika-hanke on sekä kulttuuriperintöhanke että tutkimushanke. Hankkeessa kootaan siikaan liittyvää perinnetietoa, järjestetään työpajoja ja tuotetaan tutkimustietoa Tornionjoen vaellusiiasta. Maakuntamuseo on hankkeessa mukana asiantuntijakumppanina. Maakuntamuseotutkija osallistui 23.2. hankkeen SiikaGalaan Övertorneålla. Vt. museonjohtaja ja vs. maakuntamuseotutkija osallistuivat hankkeen Benchmarkin matkaan Tunturi-Lappiin ja Tromssaan 26.-30.6. Matkalla tutustuttiin alueen luontokeskuksiin ja museoihin. Matkan tarkoituksena oli kerätä tietoa hankkeessa valmisteltavaan luontokeskushanketta varten.

Kesäsiika-hankkeen puitteissa laadittiin myös kuvaukset siian lippoamisesta ja siihen liittyvistä muista perinteistä valtakunnalliseen Elävän perinnön wikiluetteloon. Opetus- ja kulttuuriministeriö valitsi marraskuussa Tornionjoen elävän koskikalastuskulttuurin ensimmäisten joukossa Elävän perinnön kansalliseen luetteloon. Maakuntamuseo antoi asiantuntija-apua hakemusta varten.

Maakuntamuseo on ollut mukana Ruotsin Kukkolankoskella sijaitsevan kalastusmuseon suunnittelutyöryhmässä. Suunnittelupalavereja pidettiin 2.3., 10.4. ja 7.6. Uudistettu Tornedalens fiskemuseum – Tornionlaakson kalastusmuseo avattiin 1.7.

Vs. museolehtori Adam Huuva osallistui 23.2.2017 Luulajassa Forum för levande historia museolehtorien seminaariin. Museolehtori Linda Vuollo osallistui Norrbottenin museon koordinoimaan museolehtorien verkostoitumistapahtumaan 10.–11.10.2017 Luulajassa.

Museo on mukana Lapin lastenkulttuuriverkoston yhteistyössä ja verkoston ohjausryhmän toiminnassa.

Museolta on ollut edustus myös Tornion Kotiseutuseura ry:n ja Lapin rakennusperinne ry:n hallituksissa sekä Tornionlaakson neuvoston kulttuurityöryhmässä.

MARKKINOINTI JA TIEDOTTAMINEN

Museon markkinoinnin ja tiedotuksen kohderyhmiä olivat paikalliset yksittäiskävijät, koulut, lapsiperheet, turistit sekä yhdistykset ja yritykset.

Museon yleisesitettä on jaettu muutaman kerran vuodessa paikallisesti ja alueellisesti majoitusliikkeisiin ja turistikohteisiin. Esite on tehty neljällä kielellä: suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi. Maakuntamuseo osallistui Torniossa järjestetyille Seniori-Messuille 2.–3.9. yhdessä muiden kaupungin kulttuuritoimijoiden kanssa.

Museolla on käytössään kahdet internetsivut: www.merilapinmuseot.fi sekä Tornion kaupungin internetsivut. Tornion sivut uudistettiin vuoden vaihteessa, jolloin niiden ilme uudistui ja myös museon sivujen sisältöä päivitettiin ja ryhmiteltiin vastaamaan paremmin nykyistä tilannetta. Museon osoite muuttui muotoon www.tornio.fi/tornionlaaksonmuseo, kun se ennen oli www.tornio.fi/museo.

Vaihtuvista näyttelyistä tiedotettiin internetsivujen, facebookin, tapahtumakalentereiden, postituslistojen sekä tiedotustilaisuuksien kautta. Kuluneen vuoden aikana otettiin käyttöön myös Instagram sovellus. Tiedotustilaisuuksissa oli keskimäärin kaksi tiedotusvälinettä. Näyttelyistä jaettiin myös julisteita. Jokaisesta näyttelystä saatiin myös mainos kaupungin LCD-tauluihin teiden varsilla.

Tornion kouluille tiedotettiin museon ajankohtaisista näyttelyistä ja työpajoista syys- ja kevätlukukauden alussa Koulutiedotteen avuilla, joka jaettiin paitsi tulosteena myös Wilmassa. Haaparannalle ja ruotsalaisiin ja suomalaisiin lähikuntiin koulutiedote jaettiin rehtorien kautta. Koulutiedote toi varauksia opastuksille ja työpajoihin.

Museo sai medianäkyvyyttä vuoden aikana useissa kanavissa myös kuva-arkiston käytön ja asiantuntijahaastattelujen kautta. Esimerkiksi Leninin matkaa Europasta Venäjälle keväällä 1917 seurattiin toimittaja Heikki Aittokosken Helsingin sanomien artikkeleissa. 13.4.2017 julkaistu artikkeli koski Tornion vaihteita ja museo oli Aittokosken apuna valmistelemaan kyseistä osiota.

Museotoiminnan tilastojen osalta viitataan Museoviraston kokoamaan Museotilasto 2017, joka on jätetty 31.3.2018

Minna Heljala

vt. museonjohtaja

TORNEDALENS MUSEUM – TORNIONLAAKSON MAAKUNTAMUSEO

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2016

ALLMÄNT

Tornedalens museum är ett regionalt centralmuseum, vars verksamhetsområde omfattar Tornedalen från Simo till Muonio och Haparanda stad. Städernas museisamarbetsavtal trädde i kraft i början av 2014. Det 1914 grundade kulturhistoriska museet kommunaliserades 1975 och sex år senare döpte finska Utbildningsministeriet om museet till Länsipohjan maakuntamuseo (*Västerbottens landskapsmuseum*).

2017 var museets 103:e verksamhetsår. Museet verkade under början av året under överinseende av Torneå stads kultur- och ungdomsnämnd och från och med juni under överinseende av livskvalitetsnämnden. Den i början av 2014 grundade gränsöverskridande styrelsen svarar för utvecklingen av Tornedalens museum – Tornionlaakson maakuntamuseo.

Museets fasad och en bild på basutställningen.

DEN GRÄNSÖVERSKRIDANDE MUSEISTYRELSEN

Tornedalens museum är det enda gränsöverskridande museet gemensamt för två länder. Haparandas och Torneås samarbetsavtal innefattade ett beslut om att grunda en museistyrelse med medlemmar från både Torneå (3) och Haparanda (2). Ordföranden är från Torneå och vice ordförande från Haparanda. Styrelsen sammanträdde fyra gånger. Dess medlemmar från Torneå under början av året var Kirsti Aho (ordf), Jari Hannuniemi och Mauri Laakso och efter kommunalvalet Raimo Ahokas (ordf), Heikki Kärki och Arja Karhu. Styrelsemedlemmar från Haparanda var vice ordförande Bengt Westman och Niklas Olsson. Vid mötena deltog också Torneås skolchef Ilkka Halmkrona och Haparandas förvaltningschef Arja Martinviita. Av museets personal deltog tf museichef Minna Heljala som föredragare och vikarierande museipedagog Adam Huuva samt museipedagog Linda Vuollo från och med den 1/9 som sekreterare.

PERSONAL

Museet hade räknat i manår sammanlagt 9 museiarbetare. Museets långvariga administrativa sekreterare Merja Pohjanen gick i förtidspension med början den 1/9.

Utställningsbyggande

Personalen har bestått av: tf museichef fil.mag. Minna Heljala, byråsekreterare Merja Pohjanen (50 %) fram till den 31.8. Outi Johansson började att på heltid arbeta som administrativ sekreterare den 1/9. Vidare arbetade tf landskapsmuseiforskare fil.mag. Teija Ylimartimo, vs. amanuens fil.kand Saija Pietiläinen och från och med 1/12 som hennes föräldraledighetsvikarie fil.mag. Johanna Latvamäki, arkivarie fil.mag. Riikka Pyykkö, Adam Huuva som föräldraledighetsvikarierande

museipedagog (2/1-31/8) och fil.mag. Linda Vuollo som museipedagog 1/9-31/12, guide-vakt Leena Ylitalo och hantverkare Mikko Saarenpää (34 %) samt extra teknisk arbetskraft. Från stadens idrottsverksamhet fick vi Sirkka Mäkelä till låns som guide-vakt under tiden för simhallens reparationsarbeten.

Anna-Kaisa Kärkkäinen gjorde med sysselsättningsstöd praktik inom arkivområdet i sammanlagt 8 månader. Sammanlagt 3 personer från Lapplands yrkesläroverk och Lapplands yrkeshögskola utförde praktik i olika perioder i sammanlagt 8 månader. Vidare hade museet en praktikant under sommaren och en person anställd med sysselsättningsstöd i receptionen i två månader.

SAMLINGAR

Arbetet med att inspektera och harmonisera det inmatade katalogiseringsdatat i WebMusketti har påbörjats i syfte att förbereda för bytet av samlingshanteringssystem. Ett utsatt mål har varit att museet går med i det nya samlingshanteringssystemet Kookos som består av samlingshanteringssystemet MuseumPlusRIA, Devnets certifierade serverutrymme för lagring av digitalt material och systemstöd och utbildning genom finska Museiförbundets Kookos-team. Den nationella lanseringen av MuseumPusRIA har försenats vilket lett till att Tornedalens museum först sent på hösten mottog svar på sin anbudsförfrågan som gjordes i april. Då framkom det att övergången kommer att vara en mer komplex process än vad man förutsett och att prisnivån stigit väsentligt jämfört med det som tidigare uppgivits. Projektet lades på is och Torneå bevakar situationen tills vidare.

I februari 2016 anmälde sig museet till Finnas anslutningsprocess. Finna är en gemensam sökportal för Finlands museer, bibliotek och arkiv. Som första delmaterial utvaldes 75 fotografier och 45 föremål varav de flesta också återfinns i museets basutställning. Datatekniska förändringar i WebMusketti-systemet och värddatorerna har utförts av Torneå stads dataadministration. Trots upprepade försök kunde inte insamlandet av materialet till Nationalbiblioteket genomföras under 2017. Detta berodde på säkerheten i Torneå stads it-system och Nationalbibliotekets tidsscheman. Förberedelsearbetet fortsätter under 2018.

Föremålssamlingar

Tornedalens museums samlingar förvaltades under 2017 efter ett samlingspolitiskt program. Tyngdpunkten i samlingsarbetet har legat på överföring av basutställningens föremål till katalogiseringsprogrammet WebMusketti. Museets föremålssamling har utnyttjats effektivt i de egna utställningsproduktionerna. Till exempel baserades den tillfälliga utställningen Anfall och vår självständighets symboler helt på egna föremåls- och arkivsamlingar. Expertrådgivning om föremål expedierades sammanlagt 57 gånger.

Museet mottog föremålsgåvor bland annat från scouterna. Pohjan Tytöt ja Sissit rf:s donation innehåll till exempel

scoutflaggor från åren 1917 och 1918. Vidare mottog museet en omfattande samling arbeten i koppar, alpacka och silver samt verktyg som tillhört gravören Reino Stelander. I museets förvärv prioriterades jubileumsåret för Finlands självständighet och bland annat köptes jubileumsmyntet Finland 100 till samlingarna. Samlingen växte under 2017 med 199 föremål. Föremålssamlingarna uppgick till sammanlagt 19 455 objekt. Inga borttagningar gjordes ur samlingen.

6406 objekt ur Tornedalens museums föremålssamlingar har katalogiserats i det elektroniska samlingsförvaltningssystemet. Av Nedertorneå sockenmuseums objekt finns 873 föremål i det elektroniska systemet. Av objekten i Tornedalens föremålssamling har 5 848 digitaliserats och av Nedertorneås samlingar 862 föremål. Den kulturhistoriska föremålssamlingens objekt har ännu inte publicerats på nätet. Övergången till söktjänsten Finna förbereds på museet.

Museet var medlem i samarbetsnätverket TAKO för professionella museers dokumentations- och samlingsarbete. Torneå tillhör pool 2, vars dokumentationsområde är Individ, samhället och det offentliga livet. Amanuensen deltog i TAKO:s vårseminarium på plats i Helsingfors. Under det gångna året hölls två poolmöten i samband med seminarierna. Museet har fortsatt att utöka den nationsgränsöverskridande föremålssamlingen som ingår i dokumentationsansvaret och fick bland annat en svensk lottadräkt och hatt till sina samlingar. Amanuensen deltog också i verksamheten inom samarbetsgruppen för regionmuseernas samlingsansvariga (KOVA MAAKUMU).

Med hjälp av sommarjobbare gjordes en insats på lagret för större föremål i Kokkokangas. Lagret iordningställdes, städades och dess brandsäkerhet ägnades extra uppmärksamhet bl.a. genom utbyte av byggnadens samtliga elradiatorer.

Foto- och arkivsamlingarna

Fotosamlingarnas totalantal är ungefär 89 300, varav 10 198 har katalogiserat i WebMusketti. Under 2017 katalogiserades bilder som digitaliserats för basutställningen, tillfälliga utställningar och reprobställningar. Bildkatalogiseringen utfördes av arkivarien medan guide-vakten fokuserade på arbetet med att inspektera och harmonisera katalogiseringsdatat inför bytet av samlingsförvaltningssystemet. Till fotosamlingen mottogs 9 olika donationer och samlingen ökade med 392 bilder, negativ och digitala reprovkopior under året. Inventeringsarbetet av Reino Kainulainens negativsamling har påbörjats med en genomgång av katalogerna

över de svartvita negativerna från 1950-1980-talen. Detta arbete och kartläggningen av negativens skick fortsätter under 2018.

SMA Mineral använde material ur museets arkiv i sin jubileumsbok Kalkkimaan . Sata vuotta kaivos-toimintaa Torniossa+

I arkivsamlingsarbetet låg fokus på sortering av de privata arkiven. Med sysselsättningsstöd anställdes på deltid under april-december 2017 en arkivpraktikant som under ledning av arkivarien arbetade med organisering- och katalogiseringsuppgifter.

Organiseringen av arkivmaterial tillhörande biblioteksarkivsamlingen slutfördes och 28 person- och föreningsarkiv från samlingen sorterades och katalogiserades (sammanlagt 0,86 hyllmeter). Hembygdsarkivet innefattar sammanlagt 130 iordningställda förenings- och personarkiv och omfattar 46,45 hm. Under 2017 iordningställdes och katalogiserades 7 arkiv (sammanlagt 1,11 hyllmeter).

Till arkivsamlingarna mottogs 21 olika gåvor och för hembygdsarkivets del var ökningen allt som allt 3,9 hyllmeter. De kvantitativt största donationerna var Suomen Kalottiyhdistys rf:s arkiv och tilläggen till Torneås Frivilliga Brandkårs och scoutkåren Pohjan Tytöt ja Sissit rf:s arkiv. Till samlingarna mottogs också arkivmaterial huvudsakligen innehållande ritningar på gravyrmallar och formgivningar från 1940-1970-talen av silvergravören Reino Stelander som arbetat i guldsmedsbutiker i Haparanda och i norra Sverige.

Expertrådgivning om arkivsamlingarna tillhandahölls 103 gånger, varav 37 var fysiska kundbesök. Antalet reprobeställningar växte. 47 beställningar och 83 reprofotografier expedierades.

Arkivarien deltog den 20-21/11 på de nationella bildarkivdagarna och på TAKO:s och Finnas webinarier ett flertal gånger under året.

SMA Mineral använde museets arkivmaterial i sin publikation *Kalkkimaan - Sata vuotta kaivostoimintaa Torniossa* (Kalkkimaan - Hundra år av gruvverksamhet i Torneå).

UTSTÄLLINGSVERKSAMHETEN

Museet var öppet hela året och utställningarna besöktes av 7303 personer. Museet var öppet hela året och utställningarna besöktes av 6440 personer. Museets öppettider var tisdag-torsdag 11-18 och fredag-söndag 11-15 finsk tid. Inträdet för vuxna var 5 euro och gratis för alla under 18 år.

De tillfälliga utställningarna

Finlands hundraårsjubileum beaktades i hela årets utställnings- och evenemangsverksamhet. Av utställningarna var två egenproducerade och tre samproduktioner.

Utställningarna «Dalen . Laakso» och «Var redo! Pohjan Tytöt och Sissit 100 år»

Memma och surströmming

14/12–5/3 2017

Vad är svenskt? Vad är finskt?

Egen produktion.

Kalevala Koru. Finland 100

23/2-5/3 2017

Miniutställning i samarbete med Tornion Kalevalaiset naiset rf.

Rajalla. Finland 100

16/3-4/6 2017

Självständighetstidens vändpunkter vid gränsen. Egenproducerad fotoutställning.

Föreläsning: “Itsenäisyyden ajan käännekohtia Suomen läntisellä rajalla” (Självständighetstidens vändpunkter vid Finlands västra gräns) Minna Heljala

Arvet. Finland 100

15/6-13/8 2017

En vandringsutställning om sverigefinländare.

Producerad av Sverigefinländarnas arkiv.

Den i Haparanda verksamma språkskolan deltog också i utställningens verkställande.

Var redo! Pohjan Tytöt och Sissit 100 år

2/9-24/9 2017

I samarbete med Torneås scouter.

Workshop för skolbarn: Knopaktiviteten genomfördes i samarbete med Torneås scouter.

Dalen – Laakso.

6/10 – 19/11 2017

Fotoutställning producerad av fotografen Kenneth Mikko.

Den självständiga Finlands symboler. Finland 100

5/12 2017 – 14/1 2018

Egen produktion.

Workshop för skolbarn: Skapa din egen vapensköld

Utställningen "Torneå och Haparanda, knutpunkter i första världskriget" som producerats av Tornedalens museum lånades ut till Haparanda stadsbibliotek under tiden 13/12 - 5/1 2018.

EVENEMANG OCH GRUPPBESÖK

Under året anordnades 22 evenemang på museet, varav de flesta var riktade till barn och barnfamiljer. Halloween-evenemanget Kauhukartano och julstigen var de största. De anordnades i samarbete med Aines konstmuseum och Torneå stadsbibliotek. Därutöver anordnades workshops och guidningar för skolbarn, föreläsningar och ljus- och bildprojektioner *Gränsljus* den 28/2 och på självständighetsaftonen. Museet hade gratis inträde bland annat på trettondagen 6/1 och på internationella museidagen den 18/5. Sammanlagt hade museet gratis inträde nio dagar under året.

Koiramäki-temadag

Evenemang

Museipedagogen läste sagor på meänkieli i basutställningens barnhörna under **sportlovet**.

Den 13/5 arrangerades **Kulturgårdens Vårsprång** i samarbete med Torneå stadsbibliotek och Aines konstmuseum. Museet hade gratis inträde och en kähphästtävling anordnades på innergården.

I maj anordnades i samarbete med Torneå stadsbibliotek en temadag där barn under skolåldern med stöd av bilderna i **Koiramäki**-barnböckerna fick lära sig om livet förr i tiden. Guiderna klädde sig tidsenligt.

Halloween-evenemanget **Skräckgården** anordnades den 1 november kl. 17–19 tillsammans med biblioteket och Aines konstmuseum. Inträdet var gratis under arrangemanget. Målgruppen för evenemanget var långstadiebarn och familjer. Museipedagogen ledde en femton minuter lång spökhistorievandring fyra gånger i museets utställningssal. Hon var klädd till ett spöke i 1910-talsdräkt och också annan rekvisita användes under vandringen. I museets entré stod en straffstock som man kunde bli fotograferad i. I entrén fanns också äkta gamla fängslar ur museets samling utställda i en glasmonter. 300 personer besökte museet under arrangemanget.

Museets julöppning hölls den 25 november. "Tornedalens historia I"-böcker skänkta av Tornedalsrådet delades ut till de 200 första besökarna och museibutiken hade outlet-försäljning. I utställningssalens pörte

Det juliga skyltfönstret

dukades också för jul, barnhörnan fick jultema, föremål i basutställningens cykelmonter byttes ut till föremål med anknytning till vinteraktiviteter och julsaker gömdes bakom tittluckorna.

Tillsammans med Torneå stadsbibliotek, Aines konstmuseum och andra samarbetspartners anordnades **Julstigen** den 9 december. På museet kunde hela familjen trycka sitt eget julpapper genom att måla med en schablon. Det fanns två olika schabloner att välja mellan. 49 barn gjorde julpapper. Ett stjärngossespel framfördes i museets entré. Museet inredde en tomteverkstad i Kulturgårdens julfönster. 605 personer deltog i arrangemanget.

Gruppbesök

Tornedalens museum samarbetade med Torneås och Haparandas gemensamma Språkskola i samband med utställningen **Arvet** (23/5 - 13/8 2017). Utställningen handlade om sverigefinländare. Eleverna gjorde sitt eget tillägg till utställningen genom att videointervjua sverigefinnar i Haparanda och genom att teckna signa egna föreställningar om vad det innebär att vara finsk. Språkskolan ordnade med program och servering till invigningen.

Haparandas andra-, femte- och sjundeklassare gjorde ett **kulturarvsbesök** på museet 18-24/5. Grupperna guidades på svenska. Under veckan besöktes museet av sammanlagt 24 grupper, 286 elever och 30 lärare. Skolbesöken var en del av Haparanda kommuns kulturarvsundervisning som påbörjades 2016 och där elever från olika årskurser besöker olika kulturarvsmål under läsåret.

Haparanda 4-klasselever besökte svenska Kukkolaforsen den 28-29/8 och tredjeklasseleverna Saivaara stenåldersby i Kärrbäck den 30-31/8. Museipedagogen var en av ledarna under kulturarvsveckan. Under veckan besökte 124 skolbarn Kukkolaforsen och 66 skolbarn Saivaara.

Kulturstigsveckans rundvandring för Torneås skolbarn 9-13 oktober anordnades nu för fjärde gången i samarbete med biblioteket och Aines konstmuseum. Under rundvandringen på 1,5 timme besökte klasserna alla tre, ca 25 min vardera. Tydligt gjorde sammanträffanden att museet i år bara besöktes av tre grupper under kulturstigsveckan trots att antalet tidigare år varit ett tjugotal.

Elever från yrkesinstitutet Lappia fick studiespecifika guidningar på museet och uppgifter att göra. 14 grupper från Lappia besökte museet. På museet guidades också invandrargrupper på anpassad lättfattlig finska.

7-klassister i vapenskölds-workshop.

Specialguidning "Flygande nåjder och vackra spöken"

I anknäytning till guidningarna av de tillfälliga utställningarna tillhandahölls uppgifter, **workshops**, till **skolbarnen**. I samband med utställningen om de hundraårsjubilerande scouterna hölls en knopworkshop som 20 femteklassare deltog i. Laura Kunelius från torneåscouterna var tillsammans med museipedagogen ledare för workshopen. Sammanlagt 179 barn och 14 lärare deltog i vapensköldspyslandet i samband med utställningen *Målningen Anfall och vår självständighets symboler*.

Under hösten utvecklades en **specialguidning** riktad till vuxna, "Flygande nåjder och vackra spöken", som kan beställas till grupper till normalt guidepris. Under rundvandringen berättas om områdets trollkarlar och -kvinnor, tro och spökhistorier.

Under året utfördes 152 guidade rundvandringar, varav 117 var skolgrupper. Av museibesökarna var cirka 40 % (2 918 personer) under 18 år. Expertrådgivning tillhandahölls sammanlagt 317 gånger.

ÖVRIG VERKSAMHET

Tornedalens museum anordnade under året två **öppna föreläsningar** i museets lokaler och bidrog också i arbetet med den föreläsningsserie med tema Finland 100 som anordnades av Torneås folkhögskola. Museichef Minna Heljala höll ett föredrag i samband med invigningen av Gränsen-utställningen. Forskare Curt Persson från Luleå universitet höll ett föredrag den 3 maj. Tf. museichefen gästföreläste också fem gånger på andra arrangemang.

Tre biokvällar i Föreningen Nordens regi anordnades på museet och tre konserter anordnades på museet under året.

FINLAND 100

Tornedalens museum förverkligade under det finska jubileumsåret Finland100-projektet "Gränsljus". Det var en ljus- och bildprojicering på museets yttervägg. Projektet mottog regional Finland100-projektfinansiering. Den första föreställningen gjordes på Kalevala-dagen den 28 februari och den andra vid stadens officiella självständighetsfirande under självständighetsdagens afton den 5/12. Vid den första föreställningen projicerades mönster på museets vägg och ett bildspel som tagits fram tillsammans med elever från Lapplands yrkeshögskola visades för första gången. Vid den andra visningen ökades effekten av projiceringen med blått ljus och en ljudföreställning av Meri Nikula. Sammanlagt sågs föreställningen av ungefär 400 personer.

Museet deltog också i arrangerandet av Torneå stads självständighetsdagsfirande och tog fram en PowerPoint-presentation till torneåskolornas gemensamma självständighetsfirande. Museet deltog också i

Torneås *Hundra dagar till hundra*-arrangemang den 26/8 på Torneås och Haparandas gemensamma gränstorg Victoriatorget.

Självständighetsdagens förfest i Tornedalens museum. Till vänster Meri Nikula, till höger stadsdirektör Timo Nousiainen inviger utställningen.

I tf museichefens uppdrag för jubileumsåret hörde koordination av marknadsföringen av samtliga Finland100-arrangemang i staden. Torneå hade sammanlagt 65 arrangemang med jubileumstema.

LANDSKAPLIGT RÅDGIVNINGSG- OCH KULTURMILJÖARBETE

Tf. museichefen deltog den 22 mars på diskussionsforumet om Undervisnings- och kulturministeriets museipolitiska program i Helsingfors och museistyrelsen samt livskvalitetsnämnden behandlade museets utlåtande om ministeriets förslag till nytt museipolitiskt program.

Museiverket beviljade bidrag till tre av områdets lokalmuseer. Medlen administrerades av tf. regionmuseiforskaren. Museisamlingarnas digitalisering fortsatte i Kolari. I Tervola förnyades fitttaket på Alakuihurihuset och i Muonio utfördes olika timmerreparationer och andra mindre reparationsarbeten. Huvudbyggnadens fönsterreparationer utförs under vintern i verkstad och arbetet flyttades därför över på 2018. Nedertorneå sockenmuseums nya trappor färdigställdes och magasinet målades med frivilligarbete. Byggnaden beviljades restaureringsstöd 2016.

Alakuihurihuset i Tervola.

Regionala rådgivningsresor

- 2/5 Torneå, Nedertorneå sockenmuseum, inspektion av monteringen av södra gavelns trappor
- 3/7 Torneå, Nedertorneå sockenmuseum, målningsgille

18/7	Pello, kontrollbesök på hembygdmuseet
18/7	Kolari, kontroll- och rådgivningsbesök på Sieppijärvi hembygdmuseum
19/7	Muonio, kontroll- och rådgivningsbesök på hembygdmuseet
26/7	Kemi, kontrollbesök i Yli-Jaakheikki rökpörtte
26/7	Keminmaa, kontroll- och rådgivningsbesök på Keminmaa hembygdmuseum
28/7	Tervola, kontroll- och rådgivningsbesök på hembygdmuseet
1/8	Finska Övertorneå, rådgivningsbesök och uppdatering av lokalmuseets arbetsbok

Utöver besöken gavs rådgivning regionalt på distans hela året.

Kulturmiljö

Tornedalens museum har inget avtal med Museiverket om myndighetsutövande gällande byggnadsskydd eller arkeologiskt kulturarv. Yttrandefrågor har i huvudsak hänvisats till Museiverket eller NTM-centralen. Regionmuseiforskaren samarbetar i kulturmiljöfrågor med statliga myndigheter och agerade vid behov som

Målandet av Nedertorneå sockenmuseum.

lokal sakkunnig i frågor om byggnadsarv. Anmälningar gällande det arkeologiska kulturarvet hänvisades till ansvarig intendent på Museiverket. På frågor gällande byggnadsskydd och renovering svarade forskaren vid behov i samråd med tf. museichef Minna Heljala.

Regionmuseiforskaren verkade som kontrollant för användningen av Museiverkets renoveringsstöd vid reparationerna av stationsbyggnaden i tegel i Torneå och Vanha Knihtilä i Simo. Kontroller kring renoveringsarbetet utfördes på stationen den 12/6 och 14/9 och i Simo den 17/10. Även Hembygdsförbundet utnämnde landskapsmuseiforskaren till kontrollant för det till finska Vojakkala ungdomsföreningshus medgivna renoveringsbidraget. Två möten hölls hos Vojakkala ungdomsförening den 29/3 och 5/4.

Rådgivnings- och dokumentationsresor inom kulturmiljöområdet

3/3	Torneå, fotodokumentation på Porthanskolan
10/4	Haparanda, Kukkolaforseen, fotodokumentation
20/4	Kemi, inlandshamnen, fotodokumentation av Meripuisto och Snöslottet
5,18/5	Haparanda-Torneå, fotodokumentation av Tullen i Haparanda, resecentrumet och På Gränsen-området.

9/6	Torneå, renoveringsrådgivning gällande taket på Kaakamoniemi fiskepörte och fotodokumentation
19/6	Torneå, fotodokumentation av Nymans hus
20/6	Torneå, Koivuluoto, Letto, Seminaari, Juhannussaari, järnvägsbron etc, fotodokumentation av kulturmiljö
1/7	Haparanda, Kukkolaforseen och Tornedalens Fiskemuseum, fotodokumentation vid invigningen
5/7	Torneå, Kauppakatu, fotodokumentation av Museiverkets försöksutgrävningar
19/7	Kolari, fotodokumentation av det tidigare gruvområdet och bostadsområdet i Äkäsjokisuu
19/7	Finska Övertorneå, fotodokumentation av kejsarstugan på Aavasaksa
26/7	Kemi, fotodokumentation av Isohaara vattenkraftverk, Vallitunsaari bostadsområde. Sauvosaari och området kring inlandshamnen.
28/7	Tervola, fotodokumentation av Uusi-Kujala ägor.
6/9	Torneå, Kukkola, fotografering av Heikkiläs Lappli-hus
27/9	Torneå, reparationsplaner för Arpela ungdomsförening, rådgivning
17/10	Torneå, fotodokumentation av Kukkoforsen och dess forsplan
17/10	Torneå, fotodokumentation av Tornion energias rivningsobjekt
26/10	Torneå, Ylipartanen, bidrags- och reparationsrådgivning
21/11	Finska Övertorneå, Haapala, bidrags- och reparationsrådgivning
20/12	Torneå, Trukkilantie, fotodokumentation av rivningsobjekt

Utlåtanden

24/1	Till Torneå stads byggnadstillsyn gällande bygglov för Tornion Voima Oy
23/5	Till Kemi historiska museum gällande utkast till detaljplaneändringar för Kemi inlandshamn och Meripuisto
23/8	Till Kemi stad gällande utkast till detaljplaneändring för stadsdelen Sauvosaari, kvarter 104, tomt 2.
6/9	Till Torneå stads byggnadstillsyn gällande ett bygglovsärende vid Alavojakkala gamla skola
25/10	Till Kemi stad gällande förändring av detaljplan för stadsdelen Sauvosaari, kvarter 106, tomterna 11-13
24/10	Till Kolari kommun gällande delvist upphävande av Äkäsjokisuu stranddetaljplan

- 17/11 Till Kolari kommun gällande utkast till ändrad detaljplan för Äkäslompolo, kvarteren 50, 59 och 63
- 17/11 Till Kemi stad gällande undantagstillståndsansökan för Karihaara fabriksamhälle
- 17/11 Till Kolari kommun gällande utkast till ändring av detaljplan för Kolari kyrkby, kvarter 69
- 22/11 Till ProSiika rf gällande projektplanerna för Pyydä, paista ja nauti oma varrassiikasi (Fånga, stek och avnjut din egna halstrade sik)
- 15/12 Till Kemi stad gällande förarbetet till Pajarinrantas detaljplaneändringar
- 15/12 Till Kemi stad gällande förarbetet till ändringar i detaljplanerna för Kemis inlandshamn och Meripuisto

Utbildningar och museiprofessionella träffar

Tf. museichefen deltog på de nationella museidagarna 8-9 maj i Rauma och på European Heritage Congress 11-12 maj i Åbo.

Regionmuseiforskaren deltog på både utbildningar och träffar för landskapsmuseiforskare och på seminarier och träffar kring byggnadsarv och renovering.

- 15-16/2 Kulturmiljöns myndighetsdagar KURVI2017, Kuopio
- 28/3 Lapplands hembygdsaktörers regionmöte och diskussionsforum, Rovaniemi
- 17/5 FINNA-museernas sektorträff, webinarium
- 31/5 Utbildning, museernas utvärderingsmall, Uleåborg
- 2/6 Regionala museiarbetsdagen på Museiverket, Helsingfors
- 28/8 Information om Museiverkets bidragsreform, livestream
- 30-31/8 Markanvändnings- och byggnadslagsdagarna, Kemi
- 7/9 Laatua luettelointiin - yhtenäistä kokoelmahallintaa (Kvalitativ katalogisering - enhetlig samlingsförvaltning), webinarium
- 21-22/9 Regionmuseiforskarträff, Åbo
- 4/10 FINNA-museernas sektorsträff, webinarium
- 10/10 TAKOs höstseminarium, webinarium
- 13/12 Föreläsningen Sisarkaupungit Tornio ja Haaparanta toistensa tukena ja resursina Suomen itsenäisyyden aikana (Syskonstäderna Torneå och Haparanda som varandras stöd och resurs under Finlands självständighet), Torneå

Till den traditionella vårträffen på Museiverket var både regionmuseernas och regionkonstmuseernas personal som arbetar med landskapsfrågor kallade. Ämnen som behandlades var bl.a. det museipolitiska programmet och kulturfinansieringsreformen, Museiverkets bidragsreform och det elektroniska ansökningsförfarandet.

Företrädare för 13 regionala museum deltog på regionmuseiforskarnas egna konvent i Helsingfors. Utöver utbytet av regionala hälsningar behandlades församlingarnas medeltida kulturarv och samlingsförvaltningssystemet Kookos på mötet. Även Egentliga Finlands regionala museiverksamhet och dess olika objekt presenterades.

ARBETSGRUPPER OCH PROJEKT

Lapplands närings-, trafik- och miljöcentral anordnade ett regionalt möte i Rovaniemi den 1/2 inom ramen för projektet Stärkande av nätverk och samarbete för kulturmiljöverksamma i norra Finland. Projektets avslutningsseminarium hölls den 26-27 april i Torneå. Norra Finlands kulturmiljösamarbetsgrupp sammanträdde för första gången i Kemi den 31/8 och tf museichefen och tf regionmuseiforskaren deltog på mötet. Tf museichefen deltog också på samverkansgruppsmötet för kulturmiljö och landskapsvård i Rovaniemi den 27 oktober.

Det svenska förvaltningsrådsmötet för världsarvet Struves meridianbåge som koordineras av Länsstyrelsen i Norrbotten sammanträdde i Luleå den 6 mars 2017. På mötet deltog för museets del tf museichefen, tf museipedagogen och tf regionmuseiforskaren.

Tf regionmuseiforskaren och tf museipedagogen deltog den 11 april i Luleå på mötet gällande Region Norrbottens Kulturplan 2017. Tornedalens museum uppmärksammas väl i Norrbottens kulturplan.

Projektet Tornedalens sommarsik är både ett kulturarvs- och ett forskningsprojekt. Projektet samlar in traditionell kunskap om siken, anordnar studiecirkelar och producerar forskningsresultat om vandringsiken i Torneälven. Tornedalens museum är med i projektet som sakkunnig partner. Regionmuseiforskaren deltog i projektets SikGala i Övertorneå den 23/2. Tf museichefen och tf regionmuseiforskaren deltog på projektets benchmarking-resa till Fjäll-Lappland och Tromsö 26-30 juni. Under resan presenterades naturcentran och museer i regionen. Avsikten med resan var att samla in information inför ett informationscentrumsprojekt inom projektet.

Inom ramen för Sommarsiksprojektet upprättades också beskrivningar över sikhåvning och andra traditioner som hör samman med håvningen till den nationella wikiförteckningen över det immateriella kulturarvet. Torneälvens levande forsfiskekultur var en de första bidragen som av Undervisnings- och kulturministeriet i november valdes in i den nationella förteckningen över immateriellt kulturarv. Museet kunde erbjuda sakkunnig hjälp i ansökningsprocessen.

Tornedalens museum har varit med i planeringsarbetet för fiskemuseet i svenska Kukkolaforseen. Planeringsmöten hölls den 2/3, 10/4 och 7/6. Det omarbetade Tornedalens fiskemuseum - Tornionlaakson kalastusmuseo invigdes 1 juli.

Tf museipedagog Adam Huuva deltog 23/2 2017 i Luleå på Forum för levande historias seminarium för museipedagoger. Museipedagog Linda Vuollo deltog på nätverkstillfället för museipedagoger som koordinerades av Norrbottens museum i Luleå 10-11/10 2017.

Museet är med i samarbetet Lapplands barnkulturnätverk och deltar i dess styrgrupps verksamhet.

Museet har också varit representerat i Torneå hembygdsförening rf:s och Lapplands byggnadstradition rf:s styrelser och Tornedalsrådets kulturarbetsgrupp.

MARKNADSFÖRING OCH INFORMATION

Målgrupperna för museets marknadsföring och information är enskilda lokala besökare, skolor, barnfamiljer, turister samt föreningar och företaget.

Museets allmänna broschyr har delats ut ett antal gånger årligen lokalt och regionallt till logianläggningar och på turistmål. Broschyren har tagits fram på fyra språk: finska, svenska, engelska och ryska. Museet deltog på mässan Seniori-Messut den 2-3/9 tillsammans med andra kulturaktörer i staden.

Museet förfogar över två webbsidor: merilapinmuseot.fi och Torneå stads webbplats. Torneås webb förnyades i årskiftet, sidorna fick ett nytt utseende och även museets sidoinnehåll uppdaterades och grupperades för att bättre svara mot dagens behov. Museets webbadress ändrades till www.tornio.fi/tornionlaaksonmuseo från det tidigare tornio.fi/museo.

De tillfälliga utställningarna marknadsfördes via webbsidorna, facebook, evenemangskalendrar, e-postutskick och informationstillfällen. Under det gångna året tog vi också i bruk applikationen Instagram. Informationstillfällena lockade i genomsnitt två medier per tillfälle. Även affischer delades ut om utställningarna. Varje utställning marknadsfördes också på stadens LCD-reklamskärmar efter vägarna.

Torneås skolor fick information om aktuella utställningar och workshops på museet i början av höst- och vårterminerna i form av ett skolutskick som delades ut som utskrifter men också via Wilma.

Till Haparanda och till svenska och finska närkommuner delades skolutskicken ut via rektorerna. Skolutskicken genererade bokningar till rundvisningar och workshops.

Museet uppmärkammades under året ett flertal gånger i media också genom användningen av bildarkivet och sakkunnigintervjuer. Till exempel åtföljdes Lenin på hans resa från Europa till Ryssland våren 1917 genom journalisten Heikki Aittokoskis artiklar i Helsingin Sanomat. Artikeln som publicerades den 13/4 2017 berörde Torneås skeden och museet var Aittokoski behjälplig i utarbetandet av nämnda delartikel.

För statistik om museiverksamheten hänvisas till det av Museiverket sammanställda Museistatistik 2017 dit museets data rapporterats den 31 mars 2018.

Minna Heljala

Tf museichef

